

Udvalgets ordfører (Aage Knudsen): Udvalget har holdt 2 møder og har herunder haft et samråd med ministeren for offentlige arbejder. Udvalget kan herefter enstemmigt indstille lovforslaget til vedtagelse uforandret.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg vil gerne takke udvalget for det arbejde, der er udført, og for den enstemmige tilslutning, der er givet til det foreliggende lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om præmiering af opsparing.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1966, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 881).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Holger Eriksen): Jeg anbefaler lovforslaget til vedtagelse uforandret.

Foged: Jeg vil anbefale at stemme for lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om vurdering af landets faste ejendomme.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2094, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 657).

Der var stillet 14 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Holger Eriksen): Det er ikke i udvalget lykkedes at opnå enighed, men efter de udtalelser, der faldt ved første behandling, var det vel heller ikke at forvente. Det har imidlertid ikke betydet, at man ikke har underkastet lovforslaget en grundig behandling, hvilket alene fremgår af, at der har været afholdt ikke mindre end 14 møder. Jeg skal tillade mig at gennemgå de foreslåede ændringer, der ikke er af teknisk karakter, og hvorom der er opnået enighed.

Man har haft opmærksomheden henvendt på statsanstalten for livsforsikring, der som statsejendom er fritaget for at betale ejendomsskatter til staten. Man har ment, at dette var urimeligt, hvis den optrådte som grundejer i et omfang, der gik ud over besiddelsen af de bygninger, den skal benytte til egen virksomhed. Det faktiske forhold er imidlertid, at statsanstalten vel formelt er fritaget for at betale ejendomsskatter af de ejendomme, den besidder, men i praksis har den altid betalt sådanne skatter af disse ejendomme, når de har været an-

[Holger Eriksen.]

vendt til udlejning. Skattefritagelse har den kun haft af sin kontorbygning, af en villa i Holte, der benyttedes som arkiv, og af sin tidligere kontorbygning i Havnegade, der er udlejet til matrikelvæsenet.

Efter den ændring, der er foreslået under nr. 3, vil statsanstalten i fremtiden være forpligtet til at betale ejendomsskat af alle ejendomme, den ikke anvender til egen virksomhed, altså også af den tidligere kontorbygning.

Ændringsforslag nr. 4 har meget ringe praktisk betydning; men fjerner noget, der i visse tilfælde har fremkaldt irritation. Man tænke sig, at der erhverves et areal til et formål, der ville bevirke, at det ville blive fritaget for grundskyld i det øjeblik, det anvendtes efter formålet, f. eks., som det er nævnt i bemærkningerne, til kirkebyggeri. Nu er det muligt, at dette byggeri ikke straks kommer i gang, og hvis arealet som følge af den beliggenhed, det har, er temmelig dyrt, skal der betales en ikke ubetydelig grundskyld, skønt det i tiden, indtil byggeriet iværksættes, kun kan anvendes til landbrug eller lignende. Det misforhold mellem afkastning og skat, som derved fremkommer, afhjælper man gennem bestemmelsen om, at hvor en ejendom af kommunalbestyrelsen helt eller delvis er fritaget for grundskyld til kommunen, kan finansministeren i tilsvarende omfang give fritagelse for grundskyld til staten, for så vidt ejeren forpligter sig til ikke uden finansministerens tilladelse at foretage ændringer i grundens udnyttelse.

Der har været en ikke ringe diskussion om, hvorledes man skulle forholde sig med hensyn til de fradrag, der gives for forbedringer. Man tænke sig f. eks., at der ligger 2 fuldstændig ensartede villagrunde ved siden af hinanden og der er udført nøjagtigt de samme arbejder for at gøre dem bygge modne, blot med den forskel, at forbedringerne i det ene tilfælde er udført for 15 år siden og i det andet på nuværende tidspunkt. Der bliver stor forskel på fradraget for forbedringer, hvorved den ældre grund altså får en større skattebyrde end den yngre.

Der er også nævnt et eksempel vedrørende opdyrkning af hedejord. Hvis det f. eks. på ét tidspunkt har kostet 200 kr.

pr. ha at gennemføre kultiveringen og på et senere tidspunkt 600 kr. for det samme arbejde, vil det bevirke, at jorden på det senere tidspunkt må vurderes til en pris af 600 kr. pr. ha plus den ukultiverede jords værdi, og dette kan igen medføre, at ejeren i det første tilfælde kommer til at betale grundstigningsskyld. Der er brugt hårde ord om dette forhold. Der har endda været talt om, at man derved kom i strid med selve ideen, at grundstigningsskyld aldrig nogen sinde må give anledning til, at man beskatter arbejdet. Det sidste må jeg dog bestemt bestride. Lad os tage det sidste, vel nok noget hårdt optrukne eksempel, og lad os regne med, at den ukultiverede jord i det første tilfælde havde en værdi af 100 kr. pr. ha og i det sidste tilfælde af 200 kr. pr. ha, således at vurderingsprisen bliver 800 kr. pr. ha. For det første bliver den rigtige vurderingspris ikke den samme for de forskellige arealer, selv om de er af samme bonitet og samme beliggenhed. Vurderingsmændene skal nemlig tage hensyn til de byrder, der hviler på jorden, bortset fra grundværdistigningsafgiften, og derfor må det førstnævnte areal, der har en større grundskyldsbyrde end det sidste, vurderes noget lavere.

Dernæst får vedkommende, når grundstigningen skal fastsættes, to fradrag, der almindeligvis ydes, men som — det skal indrømmes — naturligvis ikke bliver særlig store, fordi selv en stor procent af et lille beløb aldrig kan blive til så forfærdelig meget.

Det er altså muligt, at der skal betales grundstigningsskyld, men vedkommende får dog stadig mulighed for at fradrage de 200 kr., der oprindeligt er udført arbejde for; at jorden nu måske vurderes til 700 kr., er jo kun udtryk for, at det er dens handelsværdi, d. v. s. at køberen regner med, at den for ham har en sådan afkastningsværdi.

Den værdistigning, der er sket, er absolut ikke arbejdsskabt, og der er derfor principielt intet at sige til, at der må betales grundstigningsskyld. I modsat fald ville de skiftende ejere ud i fremtiden kunne kapitalisere den konjunkturstigning, der vil ske på det arbejde, der på et tidligere tidspunkt er udført, med det resultat, at den nye ejer absolut ikke ville komme til at sidde billigere; end tilfældet vil være i det øjeblik, han skal

[Holger Eriksen.]

betale grundstigningsskyld. Den eneste forskel ville være, at sælgerne ved hvert ejerskifte tilegnede sig en fortjeneste, der ellers ville være tilflydt samfundet og derigennem have lettet skattetrykket.

Det er den rent principielle side af sagen, som jeg mener der ikke kan gøres indvendinger imod. Noget andet er, at der ikke ville være penge i at lade fradraget for forbedringer blive konjunkturreguleret, og derfor har udvalgets flertal været parat til at forhandle på dette punkt. Det har været foreslået, at vurderingsmændene ved hver vurdering foruden værdien af jorden også skulle fastsætte dagsværdien af tidligere foretagne forbedringer. Det ville sikkert være en meget upraktisk fremgangsmåde, og den ville være meget besværlig for vurderingsmændene. Mere tiltalende ville det være at lade værdien af forbedringer stige i takt med den samlede grundværdistigning, men også det har vist sig at være praktisk uanvendeligt, og flertallet er derfor standset ved et forslag om, at konjunkturtillægget og 10 pct.-tillægget ikke blot beregnes af ejendommens grundbeløb, men af dette plus det beløb, som forbedringerne udgør. Hvis en villagrund f. eks. har et grundbeløb på 8 000 kr. og et fradrag for forbedringer på 2 000 kr., vil de 2 nævnte tillæg — eller fradrag, om man hellere vil kalde dem sådan — blive beregnet af 10 000 kr. Selv om ændringsforslaget, nr. 5, kun stilles af flertallet, har mindretallet ikke noget imod det; det synes bare ikke, at forslaget i sig selv er tilstrækkeligt.

Der har været rejst spørgsmål om at holde landbrugsejendomme, der er behæftede med venteværdier, uden for grundværdistigningsbeskatningen. Heller ikke i dette er der mange penge. Der er ingen tvivl om, at grundværdistigningsafgiften praktisk talt vil blive udredet af byerne og forstæderne. Det er for så vidt ubegribeligt, at det i høj grad er fra landbruget, modstanden mod forslaget fremkommer, medmindre da landbruget finder anledning til at stille sig solidarisk med sælgerne af de ejendomme, der er blevet byggemodne, og som i kraft af bysamfundets vækst tager fantastiske gevinster hjem. I almindelighed tror jeg dog ikke, at landbruget ville stå sig ved, at man i forskellige love indførte

bestemmelsen: denne lov gælder ikke landbruget, på samme måde som man skriver: denne lov gælder ikke for Færøerne. Jeg ved godt, at man som en kriseforanstaltning har gennemført en lempelse af den amtskommunale beskatning alene for landbruget, men dels er det jo en reform på kortere sigt, dels gik venstre og de konservative imod netop dette undtagelsesforhold, så det forbavser noget, når man netop fra den side er gået så stærkt ind for, at landbruget i det foreliggende tilfælde skulle holdes udenfor.

Det er heller ikke rigtigt, at der ikke kan ske en samfundsskabt grundværdistigning for egentlig landbrugsjord. Forbedrede trafikale forhold, kortere vej til skole og meget andet vil kunne præge prisen; men også andre momenter kan spille ind. Det er således oplyst, at i et område langt syd for hovedstaden er grundprisen for ren landbrugsjord, der næppe i overskuelig fremtid vil blive byggemoden, ca. 6 000 kr. pr. ha. På en eller anden måde står denne høje pris i forbindelse med hovedstadens vækst, og det er derfor rimeligt, at der betales grundværdistigningsafgift af den konstaterede stigning. Over for det gør man gældende, at det betyder, at man forringer rentabiliteten for de pågældende brugere. Det er kun rigtigt under forudsætning af, at køberne er så naive, at de er parat til at betale uden hensyn til, hvilke byrder der hviler på jorden. Det er der utvivlsomt nogle der har været, men jo større grundværdistigningsafgiften bliver, jo mere nødes de til at tage dette forhold med i betragtning. Dertil vil bestemmelsen i lovforslaget om, at grundværdistigningsafgiften i kapitaliseret form skal angives i skødet, yde sit bidrag.

Men for at vende tilbage til landbrugsejendommene: med en jordværdi på 6 000 kr. pr. ha må man simpelt hen gå ud fra, at det trods grundværdistigningsafgiften alligevel kan betale sig at købe dem. Skulle det modsatte være tilfældet, ville de jo ikke kunne sælges; i så fald ville handelsprisen blive lavere, hvilket også ville afspejle sig i vurderingen og dermed give sig udslag i en lavere grundværdistigningsafgift. Grundværdistigningsafgiften vil derved for det første få den virkning, at samfundet tager en del af den samfundsskabte grund-

[Holger Eriksen.]

værdistigning, for det andet vil den lette overtagelsen af jorden, fordi den kapitaliserede afgift jo ikke skal udbetales, og for det tredje vil den i sig selv virke trykkende på jordprisen. Der vil derfor ikke være nogen fornuftig grund til at undtage landbrugsejendomme, selv om det kun er i meget sjældne tilfælde, de vil blive behæftet med grundværdistigningsafgift. Hvad gartnerierne angår, gælder det samme, ganske bortset fra, at deres beliggenhed ofte er af en sådan karakter, at grundprisen er stigende.

Dækning for de tab på bygninger, der opstår ved, at jorden bliver byggemoden, opnås igennem værditabsbestemmelserne. Der bliver naturligvis tale om et samfundsmæssigt tab, hvis drivhuse og andre bygninger må nedrives, før de er nedrivningsmodne, men det er det samme, som sker, når man nedriver absolut ikke saneringsmodne bygninger for at give plads for andre og større, hvilket jo til stadighed sker i byernes centre. Rent samfundsmæssigt var det ønskeligt, at gartnerierne anbragtes i så stor en afstand fra byerne, at det ikke kunne forventes, at jorden ville blive byggemoden inden for en overskuelig tid. Selve den omstændighed, at der har kunnet tjenes store summer på den jord, der har kunnet sælges til byggegrunde, har haft en tendens til at fremme anlæg af gartnerier så nær byerne som muligt. Derimod vil de nu reducerede gevinstmuligheder formentlig bevirke, at gartnerierne i fremtiden anbringes, hvor de mere naturligt hører hjemme.

Fra Kolonihaveforbundet er der modtaget en henvendelse om fritagelse for grundstigningsskylden i tilfælde, hvor der anlægges kolonihaver, som den enkelte ikke har selvstændigt skøde på. Det er jo således, at køber man et areal med henblik på senere villabyggeri, kan man opnå den samme hvilende grundstigningsskyld, som hvis man har et en- eller tofamilieshus. Når Koloni-

haveforbundet eller en af dets afdelinger eller en anden sammenslutning af tilsvarende karakter udlægger et større areal til kolonihaver, kan denne bestemmelse ikke anvendes. Men det fremgår af betænkningen, at hvis man i sådanne tilfælde belægger arealet med en servitut på langt åremål om, at arealet kun kan anvendes til kolonihaver, og hvis det er en offentlig myndighed såsom kommunalbestyrelsen eller jordlovsudvalget, der har påtaleretten, d. v. s. myndighed til at bestemme, hvornår deklarationen skal ophæves, fordi det nu vil være mere hensigtsmæssigt at udnytte jorden på anden måde, vil der blive taget hensyn til denne bestemmelse ved vurderingen, således at de ejendomsskatter, der skal udredes, bliver minimale.

Man har også i udvalget diskuteret, om der kunne gives andre og nye retningslinjer for vurderingen af den såkaldte fri jord, hvilket vil sige den jord, der er uden landbrugsforpligtelse, og hvoraf der navnlig findes en del i Sønderjylland. Priserne på denne jord er steget betydeligt, bl. a. som følge af, at det, hvor der inddrages landbrugsjord til andet formål, undertiden bliver pålagt vedkommende at fremskaffe erstatningsjord. Man har imidlertid i udvalget anset det for uforsvarligt at anlægge andre vurderingsregler for denne jord end for anden jord, hvilket altså vil sige, at den må vurderes efter den pris, der i handel og vandel ville kunne opnås, hvis den hørte til en middelstor bondegård.

Det er, hvad jeg ønsker at sige om de stillede ændringsforslag og om de ændringer, der har været overvejet, men ikke er kommet til udtryk i form af ændringsforslag. Under hensyn til den principielle debat, der blev ført ved førstebehandlingen og adskillige tilsvarende debatter ved andre førstebehandlinger, skal jeg give afkald på ved denne lejlighed at komme ind på lovforslagets indhold i almindelighed. Jeg nøjes med at anbefale samtlige ændringsforslag til vedtagelse.

Thorkil Kristensen: Det mest afgørende, der sker ved gennemførelsen af det lovforslag, vi nu har til anden behandling, er jo, at der sker visse udvidelser med hensyn til grundstigningsskylden, nemlig således at $\frac{4}{4}$ af grundstigningen beskattes i stedet for som hidtil $\frac{3}{4}$, og at de bestående grundbeløbstillæg modificeres og reduceres.

Jeg har ved første behandling gjort rede for vore grunde til, at vi ikke kan tiltræde disse ændringer, og da disse er blevet fastholdt under udvalgsbehandlingen, vil vi ved tredje behandling stemme imod det foreliggende lovforslag. Der har, som det fremgik af den redegørelse, udvalgets ærede ordfører har givet, været forhandlet mange spørgsmål i udvalget, og disse drøftelser har bl. a. resulteret i en række ændringsforslag. De fleste af disse ændringsforslag er af teknisk karakter, og vi kan anbefale at stemme for dem med undtagelse af ændringsforslag nr. 5. Den ærede ordfører for udvalget har gjort visse bemærkninger om dette ændringsforslag og de problemer, der ligger til grund for det. Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger, hvis betoning bliver lidt anderledes.

Forholdet er jo det, at der, hvis der er foretaget en forbedring, nu bliver trukket et beløb fra, som er bestemt af prisniveauet på det tidspunkt, forbedringen har fundet sted. Er der senere foretaget en anden forbedring af samme omfang på den samme ejendom eller en naboejendom på et senere tidspunkt, hvor prisniveauet er dobbelt så højt, bliver der trukket dobbelt så meget fra for en tilsvarende forbedring. Derfor havde vi ønsket, at man enten, som den ærede ordfører for udvalget nævnte det, havde gennemført, at det, der skulle trækkes fra, var dagsværdien til enhver tid af de foretagne forbedringer, sådan at de forbedringer, der er foretaget under forskellige prisniveauer, blev ført hen til det samme prisniveau — det ville jo være det rimelige — eller at man havde valgt den fremgangsmåde, at grundstykkets værdi ansættes og det fastslås, at af den anslåede værdi er så og så stor en procentdel værdien af forbedringer, og denne procentdel trækkes så fra til enhver tid. Det ærede medlem hr. Holger Eriksen sagde, at dette var teknisk vanskeligt eller ikke gennemførligt. Jeg mener ikke, at det under udvalgets arbejde

er blevet godtgjort, at denne opgave er uløselig. Vi erkender, at der har fundet en delvis ajourføring sted med ændringsforslag nr. 5, men vi mener altså, at det er gjort ufuldstændigt; vi vil derfor anbefale, at man undlader at stemme vedrørende ændringsforslag nr. 5.

Dette har en vis forbindelse med spørgsmålet om grundstigningsskyld på almindelig landbrugsjord, idet en af årsagerne til, at almindelig landbrugsjord i en hel del tilfælde har fået pålagt grundstigningsskyld, formentlig er, at der ikke er sket den fornødne hensyntagen til forbedringer, der har fundet sted. Det er jo en ret snæver definition, der er i loven af „forbedringer“, og dertil kommer altså den mangelfulde ajourføring. Det er formentlig en af grundene til, at det har vist sig — sådan som det fremgår af underbilaget til bilag 1 i betænkningen — at der stadig er et betydeligt antal landbrugsejendomme, som har ældre, fikseret grundstigning trods den revision, der blev gennemført i 1952.

Nu nævnte det ærede medlem hr. Holger Eriksen i denne forbindelse, at der var en del landejendomme her i Københavns omegn, som havde ret høje værdier; det måtte jo være en slags forventningsværdier, sagde det ærede medlem, og så var det også rimeligt, at de fik grundstigningsskyld. I denne forbindelse vil jeg gerne have lov at sige, at når det ærede medlem syntes at ville antyde, at vi ønskede en bestemmelse gående ud på, at denne lov ikke gælder for landbruget, er det en helt urigtig fremstilling af de synspunkter, vi har gjort gældende i udvalget. Vi har ikke bedt om en sådan særbestemmelse for landbruget. Det var i øvrigt ejendommeligt, at det ærede medlem i denne forbindelse nævnte amtsskatterne, hvor vort standpunkt netop var, at der ikke skulle være en særlovgivning for landbruget, hvorimod regeringen gik ind for en sådan særlovgivning. Det, som vi ønskede, var, at ejendomme, der er vurderet efter vurderingslovens § 14, stk. 1-3 — hvilket omfatter både landbrug og gartnerier og anden jord uden forventede værdier, altså uden at de trafikale forhold, bebyggelsens vækst o. lign. har skabt en særlig stigning — skulle undtages fra grundstigningsskyld, og jeg må have lov at sige, at de særlige forhold, som det ærede med-

[Tharkil Kristensen.]

lem nævnte, beliggenheden i nærheden af Københavns omegn, den trafikale udvikling o. s. v., kan jo ikke forklare, hvorfor der efter det nævnte underbilag stadig er 1 310 ejendomme i Ålborg amt og 861 ejendomme i Ribe amt, som har ældre, fikseret grundstigning. Så vidt jeg ved, har der ikke i disse amter fundet en sådan trafikal udvikling sted, at det kan forklare det.

Vi har forsøgt at komme i realitetsforhandling om dette i udvalget. Jeg havde håbet og troede også på et vist tidspunkt, at dette ville lykkes, men det lod sig altså ikke gøre. Det er vort indtryk, at de tre regeringspartiers medlemmer ikke har haft særlig stor handlefrihed i dette spørgsmål og i øvrigt i spørgsmål af principiel betydning vedrørende denne lov, og det hænger formentlig sammen med den overenskomst, der på dette punkt synes at ligge til grund for regeringens dannelse.

Når man altså ikke har turdet gennemføre, hvad vi syntes var rimeligt vedrørende den grundstigningsskyld, der — jeg tror i nogen grad af vanvare — er kommet på almindelige landbrugsejendomme, kan man ikke lade være at spørge sig selv, om der så vil komme en ny grundstigningsskyld på sådanne ejendomme, fordi der nu kommer en almindelig skærpelse af loven. Dette spørgsmål har vi drøftet i udvalget; noget bestemt svar har vi ikke kunnet få, og det er måske heller ikke muligt at give noget generelt svar; først erfaringen vil vise, hvordan det går med dette. Men jeg har opfattet de drøftelser, der har fundet sted i udvalget, på den måde, at det i hvert fald må anses for sandsynligt, at der som almindelig regel ikke vil komme ny grundstigningsskyld på almindelig landbrugsjord som følge af den lov, der nu bliver gennemført. Jeg beder om, at den højtærede finansminister vil udtale sig om dette spørgsmål, sådan at det kan blive offentligheden bekendt, hvordan regeringen ser på det.

Dernæst er der spørgsmålet vedrørende gartnerne i storbyernes omegn og naturligvis navnlig Københavns omegn, som den ærede ordfører for udvalget jo også var inde på. Jeg tror, man må erkende, at stillingen for de enkelte gartnerne er meget forskellig.

Der kan være tilfælde, hvor der finder en betydelig værdistigning sted, og hvor derfor gartnerne, når de til sin tid skal flytte, slipper godt fra det; men der kan være andre tilfælde, hvor det ligger anderledes. Der må man jo ikke glemme, at f. eks. byudviklingslovens bestemmelser undertiden kan virke noget tilfældigt. Det kan derfor være ret tilfældigt, hvornår man begynder at vurdere stærkere under hensyn til kommende bygningsmuligheder. Der er her en bestemmelse i loven om, at grundskylden kan gøres hvilende, når en anden anvendelse ikke er mulig. Det har vist sig, at denne bestemmelse har kunnet anvendes meget lidt, og man burde derfor have taget dette spørgsmål op til en nærmere undersøgelse og eventuel revision. Vi forsøgte at få en forhandling derom, men kom ingen vegne. Man må jo nemlig ikke glemme, at der er en del af disse ejendomme — eller i hvert fald dele af ejendommene — som rent praktisk ikke kan sælges, selv om de ligger inden for det område, der i øvrigt måtte være byggeomdønt eller nær ved at være det. Dertil kommer, at når man skal flytte et større gartneri eller en lignende virksomhed, som ligger på en sådan jord, skal der nedrives bygninger, og den erstatning for værditab, man herved kan få, gælder jo kun selve grundstigningsskylden, og det er ikke altid, man skønner, at der heri ligger den fornødne betryggelse.

Vi finder altså, at selv om det er meget svært her at skønne fra tilfælde til tilfælde, så er dette spørgsmål ikke blevet rigtig gennemdebatteret, og der må stadig være muligheder for, at der i visse tilfælde gøres uret. Jeg henstiller, at man fortsat har sin opmærksomhed henvendt på dette.

Det er, som jeg sagde til indledning, grundstigningsskylden, der har været det centrale i den lovrevision, der her foretages, men selve den lov, hvortil lovforslaget knytter sig som en ændring, handler jo om både vurdering og beskatning af landets faste ejendomme. Det drejer sig altså i virkeligheden om den almindelige statsejendoms-skattelov, hvad man bl. a. også ser af, at de 6 promille statsgrundskyld, som vi nu har, er fikseret i lovforslaget, ligesom jo også ejendomsskyldens fiksering, der blev gennemført i fjor, er bekræftet ved lovforslaget. Vi mener, at man her savner noget, fordi

[Thor kil Kristensen.]

disse spørgsmål er knyttet sammen i en større sammenhæng, og jeg finder anledning til at gøre et par bemærkninger derom, nu da vi altså står over for afslutningen af denne lov, der principielt er statsejendoms-skatteloven.

Man kan naturligvis — sådan som vi har været nødt til det i flere tilfælde — rive enkelte ting ud af den almindelige skatte-reform, som vi nu har diskuteret i så mange år, men det, man her har løst, har en ensidig karakter, og det bliver for så vidt mere ensidigt, end det har været før, fordi denne nye lovgivning har den tendens, at der bliver mindre beskatning på bygningerne og mere på grunden, end der har været efter den tidligere lovgivning. Det ligger dels i fikseringen af ejendomsskylden og dels i den skærpede grundstigningsskyld, og det mener vi betyder, at man yderligere skærper det misforhold, der er imellem ejendomsbeskatningen, og særlig jordbeskatningen, her i landet og i vore nabo-lande, og jeg kunne tilføje: i mange andre moderne stater.

Vi har jo en meget betydelig ejendomsbeskatning her i landet, og der er noget ejendommeligt i, at vort landbrug, der på grund af sin eksportkarakter stort set ikke kan beskyttes, betaler meget store ejendomsskatter sammenlignet med andre lande, hvis landbrug i høj grad er beskyttet, men som i vid udstrækning er fritaget for ejendomsskatter — i et land som Finland fuldstændig fritaget derfor. Dette hænger sammen med, at vi i vore landkommuner i hvert fald har en fuldstændig forældet skattestruktur; det gælder ganske særlig i amtskommunerne, hvor jo ejendomsbeskatningen er den eneste skatteform for den del af udgifterne, amtskommunerne selv betaler. Nu er der ganske vist gennemført en vis ændring i amtsbeskatningen for nylig, men den var slet ikke gennemgribende eller principiel. Det gælder imidlertid i meget højere grad også kommunebeskatningen, med hensyn til hvilken venstre for et par år siden rejste den tanke, at man skulle gennemføre en ændring af landkommunernes beskatning, sådan at den kom til at nærme sig mere til bykommunernes, ligesom landkommunernes økonomiske struktur jo har nærmet sig bykommunernes.

Vi foreslog, at det skulle gøres ved, at man lagde et loft over grundskyldpromil-lens forhold til skatteprocenten, og dette princip blev jo accepteret af den tidligere socialdemokratiske regering. Jeg går ud fra, at socialdemokratiet stadig er enig med os i dette princip, selv om det nu er blevet medlem af en såkaldt grundskyldsregering; men dette vil der blive lejlighed til at konstatere i den nærmeste fremtid. Venstre har jo sammen med det konservative folkeparti stillet et nyt forslag herom sidste efterår, men dette forslag er ikke blevet behandlet, og vi har ikke kunnet få en realitetsbehandling af det, sådan at det blev drøftet til bunds. Nu går jeg ud fra, at disse spørgsmål vil komme op under den drøftelse af landbrugets problemer, som vi skal have i den allernærmeste fremtid på grundlag af de forslag, vi venter fra den høje regering, og det er helt naturligt, at det bliver drøftet i denne sammenhæng. Jeg går ud fra, at det også vil ske, men jeg finder anledning til at sige, at dette ikke blot er et spørgsmål om landbruget, det er også et spørgsmål om beskatning af andre ejendomsbesiddere.

Vi ser bl. a. den ejendommelighed, at medens der kan være skattely i forstads-kommunen sammenlignet med den pågæl-dende by, er der undertiden huslejely inde i byen sammenlignet med forstaden, fordi ejendomsskatterne er væsentlig større uden for købstæderne end inden for.

Jeg benytter altså lejligheden til at sige, at man her gennemfører en almindelig lov om ejendomsbeskatning, men man har ladet de væsentlige problemer på dette område ligge.

Endelig skal jeg til slut gøre den bemærkning, at da der er kommet 3 henvendelser til udvalget, efter at betænkningen er afgivet, ønsker vi udvalget indkaldt mellem anden og tredje behandling, for at disse henvendelser kan blive drøftet.

Gottschalek-Hansen: Da mit partis ord-fører, det ærede medlem hr. Thestrup, er forhindret i at være til stede i dag, skal jeg på det konservative folkepartis vegne kom-mentere lovforslaget og ændringsforslagene.

Der er ikke under den udvalgsbehand-ling, der hidtil har fundet sted, sket noget som helst, der motiverer en ændring i det konservative folkepartis bedømmelse af

[Gottschalck-Hansen.]

denne lovgivning. Vi betragter loven — og jeg tænker i denne forbindelse særlig på afsnittet om grundstigningsskyld — som en dårlig lov, uretfærdig og urimelig, uretfærdig, fordi den i overvejende grad må siges at ramme ganske enkelte medborgere i vort land. Det er utvivlsomt rigtigt, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen sagde, at det fortrinsvis er beboerne i byerne og i forstæderne, der kommer til at udrede denne grundstigningsskyld. I det mindste er det en uretfærdighed i den forstand, at man i bestræbelserne for at inddrage de samfundsskabte værdier overhovedet ikke i lovforslaget tilgodeser de arbejdsskabte. Der tages overhovedet ikke hensyn til den indsats, som gøres af den pågældende parceller. Jeg har ikke glemmt, at der er en paragraf i loven, § 69, som siger, at når grundværdien ikke overstiger 30 kr. pr. m², vil et en- eller tofamilieshus være fritaget for at svare grundstigningsskyld af de første 6 000 kr. Det lyder meget besnærende og kan i den aktuelle situation også nogenlunde holde de vedkommende skadesløse, men på længere sigt vil der med det nulpunkt, der er fastsat ved den 10. almindelige vurdering 1950, kunne komme en situation, hvor de 6 000 kr. ikke nær kommer til at dække de vedkommende menneskers vanskelige situation med henblik på grundværdistigningen. Og givet er det, at der er folk, f. eks. gartnere, som for en årrække siden har erhvervet et areal uden for storbyen, købt på favorable vilkår, der kan komme i den situation, at de simpelt hen ikke har råd til at drive deres erhvervsgartneri eller opretholde deres bopæl.

Vi betragter også lovforslaget som urimeligt, fordi der har fundet en så stærk forringelse sted af de to grundbeløbstillæg, fejlsvurderingstillægget og konjunkturtillægget.

Fejlvurderingstillægget er praktisk talt ophævet. Man har godt nok udarbejdet en ny paragraf, hvorved der skabes mulighed for 10 pct. fradrag i grundværdien på op til 1 kr. pr. m², men som der står i bemærkningerne til lovforslaget, vil det fortrinsvis holde landbruget skadesløst, det får ingen praktisk betydning for andre grundejere uden for storbyerne. Den vurde-

ring, som registreres, hviler på et skøn, og et skøn må nu engang have en fejlmargen. Jeg synes, det er meget utilfredsstillende, at man sådan ganske uden videre stryger hele fejlsvurderingstillægget.

Hvad konjunkturtillægget angår, er det også blevet meget forringet, fordi man i lovforslagets § 56, stk. 1, ved gennemsnitsberegningen undtager København, Frederiksberg og Københavns amtsrådsreds samt Århus, Odense, Ålborg, Esbjerg, Nørresundby o. s. v., altså de byer og omegnskommuner, hvor der kan registreres en virkelig stigning.

Endelig kan man med nogen ret stille det spørgsmål, om det er rigtigt, at man i samme takt, trit og tempo, som mønten forringes, skal opskrive den faste ejendom og på den måde give de pågældende grundejere en værdi, som i virkeligheden er fiktiv.

Vi har imidlertid ikke villet nægte at arbejde med i udvalget. Mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Thestrup, sluttede sin ordførelse med at sige, at vi aktivt og kritisk ville gå ind i udvalgsforhandlingerne. Det har vi søgt at leve op til.

Vi har stillet to forslag, ikke som egentlige ændringsforslag, men som spørgsmål, vi gerne ville have taget op til debat — de blev også omtalt af det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen. Det ene gik ud på, at der af grundværdien efter fradrag for forbedringer og efter fradrag af et eventuelt beløb for værditab skulle svares en afgift til staten på 6 promille, således at den ret med hensyn til fradrag for værditab, som gælder med hensyn til beregningen af grundværdistigningen, også skulle komme til at gælde ved beregningen af selve grundskylden.

Endvidere har vi også sammen med partiet venstre søgt at skabe sikkerhed for, at enhver ejendom, der drives som landbrugsejendom — og således ville jeg for min part også karakterisere deciderede gartnerier — skulle være fritaget for grundstigningsskyld. Vi har ikke kunnet komme igennem med disse problemer, men den højtærede finansminister har stillet en række ændringsforslag, som vi for langt de flestes vedkommende fuldt og helt kan tiltræde. Jeg synes, det er rigtigt, at kun den del af de statsanstalten for livsforsikring

[Gottschalck-Hansen.]

tilhørende ejendomme, der bruges til statsanstaltens egne formål, skal være fritaget for grundstigningsskyld. Jeg finder også, det er en heldig foreteelse, at man giver staten ret til at fritage for grundstigning på samme måde, som kommunen kan gøre det, når det gælder arealer, der skal bruges til bestemte formål. Det er vist en kirkekomité, der har taget initiativet dertil, og det glæder mig, at kirkekomiteer kan virke heldigt på lovgivnings område — jeg har nu aldrig været i tvivl om det, men det er her blevet bekræftet. Det er dog ret interessant at se, at der i bemærkningerne til ministerens ændringsforslag står således:

„Da sådanne arealer i reglen er vurderet med byggegrundsværdi, men på grund af deres fremtidige benyttelse kun kan udlejes til benyttelse til landbrug eller gartneri“ — der står: „kun til landbrug eller gartneri“ — „vil ejendomsskatterne kunne virke meget tyngende på indsamlingskomiteens budget.“

Ja, højtærede minister, det samme kunne siges om den mand, der har sit erhverv ved gartneri eller landbrug: at disse ejendomsskatter kan virke særdeles tyngende på den pågældendes budget.

Med hensyn til ændringsforslag nr. 5, hvori der er tale om fradrag for forbedringer, kan jeg tilslutte mig de bemærkninger, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen har fremsat. Vi er helt klar over, at ministerens forslag er en forbedring, men det dækker ikke fuldt ud det, vi havde ønsket. Vi vil derfor undlade at stemme om dette ændringsforslag, men ellers vil vi stemme for de af ministeren stillede ændringsforslag.

Nu får vi så en lov med en ændret og skærpet grundstigningsskyld, og retsforbundet vil formentlig glæde sig over, at det, dagen før det bliver 1 år som regeringsparti, kan notere, at vi nu vil få gennemført fuld grundstigningsskyld her i Danmark. Det vil i øjeblikket betyde et merprovenu på ca. 8 mill. kr. Det er selvfølgelig penge. Beløbet som sådant kan dog ikke få mig til at støjle, så meget mindre som den højtærede indenrigsminister jo har stillet forslag om og fået gennemført lovændringer her i det høje ting, som betyder en lettelse med et beløb, der er mere end

dobbelt så stort som det, den skærpede grundstigningsskyld vil indbringe.

Når jeg er betænkelig ved loven som sådan, er det af principielle grunde. Skal vi se frem til 12., 13., 14. og 15. almindelige vurdering og stadig fastholde den 10. almindelige vurdering af 1950 som nulpunkt, kan det blive meget skæbnesvangert og kostbart for mange borgere i vort land.

Vi kan ikke medvirke til lovforslagets endelige vedtagelse, men vil som sagt stemme for de ændringsforslag, ministeren har stillet, bortset fra nr. 5, som vi vil undlade at stemme om.

Aage Fogh: Jeg skal på mit partis vegne anbefale at stemme for de ændringsforslag, der er stillet af den højtærede finansminister og tiltrådt af udvalget eller flertallet. Efter den grundige redegørelse, som udvalgets ordfører har givet for ændringsforslagene, er der ikke grund til for mig at sige så forfærdelig meget, men jeg vil dog gerne fremsætte et par bemærkninger til de foregående talere.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen benyttede sig af lejligheden til at inddrage landbrugets ejendomsbeskatning i almindelighed i diskussionen. Derom vil jeg gerne sige, at det er rigtigt, at vi har en ikke helt uvæsentlig fast beskatning af vore landbrugsejendomme, men det er i hvert tilfælde også rigtigt, at en væsentlig part af denne beskatning foretages ude i kommunerne og bestemmes af kommunernes flertal, og da som bekendt venstre har flertal i langt de fleste landkommuner, kunne det virke noget forbavsende, at man ikke i disse kommuner ændrer ejendomsbeskatningen i overensstemmelse med det ærede medlems tale her. Jeg kunne måske derfor have grund til at gøre opmærksom på, at da jeg ved et møde i en kommune, hvor der i sognerådet var 5 venstremænd ud af 7, gjorde mig til talsmand for den opfattelse, at man i rene landdistrikter måtte være meget betænkelig ved at bevæge sig fra fast skat over til personlig skat, kom der bagefter et af sognerådsmedlemmerne hen og fortalte mig, at han ikke var uenig med mig, til trods for at han var venstremænd, for i hans kommune var det nemlig således, at de tre største ejendomme blev drevet meget dårligt, og

[Aage Fogh.]

hvis man ikke havde faste skatter, ville man derfor ikke få væsentlige skatter fra disse ejendomme. Derfor beholder venstre og konservative i mange kommuner en rimelig ejendomsbeskatning, og det synes jeg de gør klogt i.

Med hensyn til amtsskatterne er det rigtigt, at vi har foretaget nogle ændringer, og disse ændringer — det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen var også inde på det — blev foretaget i overensstemmelse med nedgangen i forrentningsprocenten. Jeg er en ganske overordentlig stærk tilhænger af det princip, at man gør de faste skatter variable med den svingende forrentningsprocent inden for erhvervet. Men disse faste skatter inden for landbruget har jo intet at gøre med det forslag, vi her behandler. Det forslag, der her behandles, fritager praktisk talt al jord, der bruges som almindelig landbrugsjord eller gartnerijord. Den jord, der berøres, er den jord, hvorpå samfundet kræver plads til opførelse af bygninger o. lign. Her mener jeg det vil være af interesse at gøre opmærksom på, at under den forrige valgkamp, hvorunder jeg fremførte disse synspunkter over for venstres kandidat i den kreds, hvor jeg er opstillet, sagde venstremanden: ja men den beskatning er jeg da også tilhænger af.

Jeg nævnte under første behandling de kæmpeværdier, der ligger på Vesterbrogade — National-Scala, der blev solgt til brugsforeningerne, helt ombygget, betalt med adskillige millioner — og sagde, at her er det beliggenhedsværdien, der betales. I de handler, der er foretaget med hensyn til andre store komplekser, er det også beliggenhedsværdien, der er blevet betalt. Jeg synes, det ville have været overordentlig fornuftigt, om det danske folketing i tide for år tilbage, nærmere betegnet omkring århundredskiftet, havde gennemført en lov som denne og sikret sig, at de grundværdier, der voksede op på grund af samfundets udvikling, blev beskattet, og at renten af disse værdier indgik i samfundets kasse i stedet for at gå i privatkapitalens lomme.

Man kan spørge, om noget lignende foregår i disse dage, og dér kan jeg henvise til byens periferi. Ude ved Vridsløselille station, lige over for stationen, ligger der

en gård, der for få år siden blev solgt for en 200 000-300 000 kr., og den er nu oppe i den firdobbelte værdi. Hvorfor? Fordi der skal bygges højhuse på gårdens jord; der skal bo 1 500 familier derude. Er det da ikke fornuftigt, at vi lægger det sådan til rette, at denne kæmpeværdistigning ikke går i privatkapitalens lomme, men at den inddrages til fordel for det samfund, der betinger udviklingen?

Det forekommer mig derfor, at der principielt ikke kan være tvivl om, at den lovgivning, vi her er inde på, er helt rigtig, og jeg vil gerne for mit eget vedkommende sige, at jeg ville meget vel være sindet at gå til en lovgivning, hvor man inddrog den fulde grundrente af al dansk jord, fordi jeg tror på, at princippet er rigtigt. Men det foreligger ikke i dag. Det, der drejer sig om i dag, er kun den værdistigning, der finder sted på grund af samfundets udvikling og behov for jord til andre formål end dyrkning. Derfor forstår jeg slet ikke, at partiet venstre kan være imod det. Hvis der er folk, der ser deres interesse i at værne privatkapitalen og spekulanterne, forstår jeg godt, at de kan være imod det, idet deres interesser bliver angrebet, men jeg forstår ikke, at den del af befolkningen, der har interesse i, at så væsentlig en part som muligt af den værdistigning, der finder sted, inddrages til fordel for samfundet og ikke til fordel for den enkelte, kan være modstander af det foreliggende forslag.

Jeg hilser derfor med tilfredshed, at vi nu gennemfører dette lovforslag, og at vi kan gøre det i samarbejde med retsforbundet og socialdemokraterne sådan nogenlunde på årsdagen efter, at regeringen blev dannet. Jeg synes, det lover godt, og jeg håber, at vi kan gå videre i de kommende år.

Helge Madsen: Da jeg hørte det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen fortælle om virkningerne af grundstigningsskyldforslaget, blev jeg ligefrem mere glad for det, end jeg egentlig havde været tidligere. Jeg har i udvalget betragtet det som min opgave at sørge for, at det fremsatte lovforslag ikke blev forringet under udvalgsarbejdet, og derfor har jeg været meget skeptisk over for de forskellige forslag om lempelser og fritagelser og undtagelser, som var omkvædet i de henvendelser, vi

[Helge Madsen.]

fik. Der er jo også kun taget hensyn til disse henvendelser i de enkelte tilfælde, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen har redegjort for. Her vil jeg dog gerne tilføje, at når vi tiltrådte forslaget om det konjunkturbestemte fradrag for forbedringer, var det navnlig, fordi vi blev gjort opmærksom på, at de bestående ordninger ramte meget ulige efter tidspunktet for forbedringerne. Vi fra vor side kan tiltræde de stillede ændringsforslag, altså også det ændringsforslag, jeg her har nævnt, men i øvrigt er vi imod disse fradrag.

Det afgørende for grundstigningsskylden er ikke først og fremmest det beløb, som det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen fremhævede, nemlig de 8 millioner, som det ærede medlem ganske vist frygtede ville stige betydeligt ad åre, og det har han ret i. Det afgørende er altså ikke disse 8 mill. kr., eller hvilke beløb der nu kan blive tale om — det kommer jo ganske an på, hvor store stigningerne bliver — det afgørende er, at vi her får en lovgivning, som kan være med til at trykke jordpriserne og standse spekulationen i stigning i jordværdierne. Disse mål nås naturligvis des sikrere, jo mere konsekvent afgiften rammer alle stigninger og også jordværdierne i det hele taget.

Vi har i udvalget bl. a. fået oplysninger om forholdene i de nordiske lande. Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var inde på det, og derfor vil jeg sige, at jeg er nogenlunde sikker på, at da man ønskede disse oplysninger om, hvorledes jordbeskatningen var i vore nabolande, var det i håb om at få understreget, at man dér gik lempeligere frem. Det tror jeg nok vi kan være enige om var meningen, og det har man vel også nået, skønt mange forhold spiller ind og en isoleret betragtning af et enkelt forhold kan give misvisende indtryk af vilkårene. Men lad os nu antage, at der virkelig er tale om lempeligere vilkår i vore nabolande. Hvordan er det så gået med landbruget i disse nabolande, som har de lempeligere vilkår? På det nordiske møde i Hindås i oktober, hvor der blev talt om danske landbrugsvarer, var der en nordmand, der udtalte, at når nordmændene på andre områder kunne konkurrere over hele verden, kunne han ikke rigtig forstå, hvorfor

de så skulle være så bange for konkurrence fra en jysk bonde. Men det er jo muligt, at denne manglende evne til konkurrence, som de erkender — det er jo et af problemerne i det nordiske samarbejde — hænger sammen med den manglende beskatning, for den manglende beskatning giver sig bl. a. udtryk i højere ejendomspriser, så omkostningerne bliver for store.

De forskellige jordafgifter har givetvis trykket jordpriserne her i landet og derved lettet adgangen til jord for ungdommen. Derfor skal man ikke være så bange for disse jordafgifter, som venstre gav udtryk for det. De er et af midlerne til at skabe os et konkurrencedygtigt landbrug.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var inde på, at venstre ønskede lagt loft over grundskylden ude i landkommunerne. Vi har den stik modsatte opfattelse; vi ønsker loftet lagt over ejendomsskatterne. Når det ærede medlem taler om en ligestilling mellem landkommuner og bykommuner, bliver vi derimod enige; men når konsekvensen skal drages, skilles vore veje igen, idet det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen ønsker landkommunerne ned på bykommunernes grundskyldpromille, medens vi ønsker det omvendte. Men den lige beskatning er vi enige om. Om det så er nok til at bære, det tør man måske sætte et spørgsmålstegn ved.

Vi vil stemme for ændringsforslagene, og vi vil stemme for lovforslaget ved tredje behandling, ikke fordi vi ikke kunne ønske de fradrag, der findes, fjernet, og ikke fordi vi ikke ønsker at komme videre på dette område, men fordi vi må erkende, at det er et fremskridt, der sker. Derfor stemmer vi for, men dermed er spørgsmålet om jordafgifterne ikke færdigbehandlet. Det, vi ønsker, er at inddrage jordværdierne; det er grundskyld, vi ønsker, og det bliver det næste udspil.

Alfred Jensen: Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen sagde, at når dette lovforslag var gennemført, havde vi fået fuld grundstigningsskyld. Ja, det kan siges, at vi får en lov, hvorefter det hedder sig, at den fulde grundværdistigning inddrages, men hvis vi ser nøjere efter, må vi konstatere, at de værdistigninger, der kommer på grundene fremefter, og som er samfunds-

[Alfred Jensen.]

skabte, ikke vil blive inddraget fuldt ud. Som det blev påpeget allerede ved første behandling ikke alene af mig, men også af andre, er der alt for mange undtagelsesbestemmelser. Den ærede ordfører for socialdemokratiet, hr. Holger Eriksen, gjorde endda opmærksom på, at han hellere havde set det lovforslag genfremsat, som ministeren ved tidligere lejlighed har præsenteret for folketinget. Det er klart, at når man følger en fremgangsmåde, hvoraf det kan fastslås, at vurderingerne ikke er udtryk for de stigninger, der har fundet sted, kan man vanskeligt tale om, at den fulde grundværdistigning inddrages gennem en lov som den, der her behandles, og ingen vil vel bestride, at vurderingerne har en vis tendens — for ikke at bruge et stærkere udtryk — til at hinke bag efter prisstigningerne. Alene af den grund kan der ikke være tale om, at den fulde grundværdistigning bliver inddraget, men dertil kommer de tillæg, som opretholdes, selv om det bliver i afdæmpet form; jeg tænker på konjunkturtillæg og fejlvurderingstillæg.

Jeg havde håbet, at man i udvalget ville være nået frem til en ændring af lovforslaget i godartet retning. Jeg forstår på det ærede medlem hr. Helge Madsen, at faren for, at lovforslaget skulle blive forbedret, ikke har været til stede, men at han tværtimod måtte være på vagt imod, at det blev forringet. Det lyder lidt underligt, når vi efter sigende har en grundskyldsregering og en regering, som har majoriteten i folketinget, at man skulle frygte sådanne udslag af et udvalgsarbejde; men man må jo tro det, når det siges her fra talerstolen. Man kan også se det af betænkningen, for de ændringsforslag, der er stillet, er så sandt ikke udtryk for en forbedring af lovforslaget. De fleste af ændringsforslagene er vel nok mere af teknisk karakter, men der er dog enkelte, som ikke kan betegnes sådan, og gennem dem sker der ikke nogen skærpelse af denne lovgivning; tværtom, der sker en lempelse. Det er f. eks. tilfældet, hvad

angår ændringsforslaget under nr. 5. Jeg kan ikke se, at det er rimeligt at gennemføre en sådan lempelse af det oprindelige lovforslag, og det forekommer mig heller ikke, at de betragtninger, udvalgets ordfører gjorde gældende her, berettiger en sådan ændring.

Jeg skal i øvrigt ikke gøre flere indvendinger imod de ændringsforslag, der er stillet, men blot sige, at vi vil afholde os fra at stemme om ændringsforslaget under nr. 5, hvis det kommer til afstemning — og det må jeg formode, eftersom flere har givet udtryk for, at de ikke ønsker at stemme for det. Når vi ikke ønsker at stemme for dette ændringsforslag, er det ikke ud fra samme betragtning som den, man gør gældende fra venstres og konservativ side, men ud fra den modsatte anskuelse: at det ikke er rimeligt at foretage en sådan ændring af lovforslaget.

Det kunne naturligvis på baggrund af den kritik, jeg har fremført både ved første behandling og nu ved anden behandling, være berettiget, at vi stillede vore egne ændringsforslag. Når vi ikke har gjort det, er det, fordi den lovgivning, der her gennemføres, ikke er et led i en almindelig omlægning af skatterne, og fordi de forhøjelser, der her sker, på visse områder kommer til at ramme småkårsfolk, som egentlig ikke burde rammes af en lovgivning som denne. Det kunne man undgå, hvis man gennemførte en lempelse af forbrugsafgifterne eller den personlige skat, men først og fremmest af forbrugsafgifterne. Hvis man derimod gennemfører en skærpelse, vil det betyde, at adskillige småkårsfolk, der sidder med egen ejendom, kan komme til at betale betydelig mere i skat, end de gør nu; og som vor lejelovgivning i øjeblikket er, vil en hel del af de stigninger, der her er tale om, ensidigt blive væltet over på lejerne; ud fra disse betragtninger stiller vi ikke ændringsforslag.

Vi forudser i øvrigt, at der vil komme mange beklagelser over den lovgivning, der nu her står foran sin færdiggørelse, fordi

[Alfred Jensen.]

den ikke tager sigte på at lette byrderne for småkårsfolk. Det er klart, at der vil komme adskillige klager over, at der ikke er taget berettiget hensyn til dem, som dårligst kan bære byrderne ved en sådan skærpelse af lovgivningen.

Jeg har bemærket, at kolonihavefolkene har fremsat klager over den ubehagelige stilling, de kommer i. Jeg kan ikke finde ud af efter det, der står i betænkningen, og det, der er sagt her fra talerstolen, om der er taget berettiget hensyn til de klager, kolonihavefolkene har fremsendt. Selv om jeg begynder at dokumentere, hvor vanskelige kår kolonihavefolkene kan have, gør jeg mig ikke noget håb om, at man mellem anden og tredje behandling vil tage dette spørgsmål op til fornyet overvejelse. Det forekommer mig dog, at hvis man vil fremme kolonihavesagen, bliver man nødt til at se på grænserne i ejendomsbeskatningen. Det forekommer mig ikke, at lovforslaget vil virke rimeligt over for dem, som har kolonihavesagen som hobby. Jeg ved ikke, om der er andre muligheder for at se på det.

Jeg er blevet præsenteret for et enkelt eksempel. En mand har for nogle år siden overtaget en kolonihavelod. Han har ikke selvstændigt skøde, men skal ikke desto mindre betale ejendomsskat deraf. Da han overtog grunden, blev den ansat til en værdi af 1 600 kr. Grunden er på 1 000 m², og den står i øjeblikket til en værdi af 10 000 kr. Jeg har ikke selv set papirerne, men efter hvad der oplyses, skal der her betales en ejendomsskat på 533 kr. om året. Det forekommer mig, at der skal være en meget stærk interesse for havedyrkning til stede, for at man kan bære sådanne byrder ved siden af afgifter og andre omkostninger ved driften af en kolonihave. Jeg beder om, at man er opmærksom på disse forhold og undersøger, om der ikke skulle være nogen mulighed for i højere grad at imødekomme kolonihavefolkernes ønsker, end det alt er sket.

Efter disse kritiske bemærkninger skal jeg sige, at mit parti vil stemme for lovforslaget ved tredje behandling.

Finansministeren (Kampmann): Efter den forhandling, der fandt sted her i tinget,

da dette lovforslag var til første behandling, kunne man vel knap forvente, at det skulle lykkes at samle almindelig tilslutning til forslaget. De principielle synspunkter er så modsat hinanden, at det vel næsten var en umulig opgave. Det har dog været forsøgt, men da det ikke har kunnet lykkes, har man prøvet i fordragelighed at drøfte, i hvilket omfang lovforslaget, når det nu skulle gennemføres, gennem ændringsforslag kunne få en sådan form, at man dog kunne tiltræde ændringsforslagene.

Som det fremgår af betænkningen, er dette lykkedes i betydeligt omfang, idet hele udvalget — og jeg forstod, at det også gjaldt det ærede medlem hr. Alfred Jensen — ville stemme for ændringsforslagene med undtagelse af ændringsforslag nr. 5. Jeg mener derfor at have grund til at takke udvalget, fordi man, selv om mindretallet principielt ikke mener at kunne tilslutte sig forslaget, så dog er nået frem til sådanne ændringer, når vi nu engang skal have denne lovgivning, at mindretallet vil være med til at ændre forslaget på denne måde.

Der er i øvrigt her under forhandlingerne fremsat forskellige bemærkninger særlig vedrørende landbrugets og gartneriernes vilkår under en sådan lovgivning. Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen ankede over en udtalelse af det ærede medlem hr. Holger Eriksen om, at der ligesom var tale om en særlovgivning for landbruget. Jeg er egentlig enig med det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen i, at der ikke fra oppositionens side har været talt så stærkt for landbruget alene af den grund, at det ikke har været nødvendigt. Lovforslaget er bygget sådan op, særlig hvad angår bestemmelserne i § 56, stk. 2, at landbruget normalt ikke skulle blive ramt af grundstigningsskyld. Derfor har vi i nogen grad drøftet den grundstigningsskyld, der er pålignet enkelte landbrugsjendomme under særlige forudsætninger, og jeg ved ikke, om det er det, man har tænkt på.

Derimod har oppositionen ret energisk søgt at få lovforslaget ændret derhen, at gartnerier ikke skulle betale grundstigningsskyld, i hvert fald ikke i det omfang, som denne lovgivning sigter på. Vi har deltaget i denne diskussion. Det, gartnerierne hævdede, var, at i København og hovedstadens omegn i det hele taget var

[Finansministeren.]

en række gartnerier blevet afhændet som følge af ejendomsskatterne, og de lå enten ubrugt hen eller som oplagsplads, og der fandt ingen bebyggelse sted. Vi tvivlede lidt på, hvorvidt noget sådant var tilfældet. Diskussionen endte med, at man bad Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtavl komme med konkrete eksempler på, at noget sådant havde været tilfældet. Vi har nu fået svar, og jeg skal fremlægge dette svar i udvalget, som jeg forstår skal behandle lovforslaget mellem anden og tredje behandling. Jeg må måske med formandens tilladelse citere en del af svaret. Der står:

„I besvarelse af departementets forespørgsel af 16. ds. . . . skal meddeles, at de gartnere, der hertil“ — altså til Erhvervsrådet — „har meddelt, at deres gartneri er blevet afhændet som følge af ejendomsskatterne, og hvis tidligere ejede arealer derefter gennem kortere eller længere tid har henligget som byggetomt eller oplagsplads, ikke har ønsket eksemplerne konkretiseret.“

Det har altså ikke været muligt at få konkrete eksempler frem. Man henviser i øvrigt i skrivelsen til det velbekendte forhold, at der henligger grunde under disse forhold, og det er netop det, vi har diskuteret. Jeg synes, det havde været en stor fordel, hvis konkrete eksempler havde kunnet fremdrages.

Det ærede medlem hr. Gottschalk-Hansen talte pænt om ændringsforslagene og særlig om ændringsforslag nr. 4. Det takker jeg ham naturligvis for. Det ærede medlem mente, at dér kunne man se, at kirkekomiteer også inden for lovgivningen kunne gøre nytte. Det kan de vel i al almindelighed. Men det ærede medlem ville benytte dette ændringsforslag til at dokumentere, at ejendomsskatterne kunne være for store. Jeg synes, det ærede medlem har overset, at det, der er karakteristisk for den grund, der i dette tilfælde er tale om, er netop, at den ikke kan udnyttes erhvervsmæssigt senere; den må ligge og vente på, at man har samlet tilstrækkelig mange penge sammen til at kunne bygge kirken. Hvis det var en mand, der ville drive erhverv på den eller bygge på den, behøvede han ikke at lade den ligge så

længe; det er baggrunden for ændringsforslaget. Jeg går ud fra, at vi er enige om baggrunden, og så synes jeg ikke, vi skal demonstrere vor uenighed om ændringsforslaget i øvrigt.

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen rejste spørgsmålet om kolonihaverne. Jeg kan her svare det ærede medlem, at det har været drøftet ret indgående i udvalget, og det fremgår også af betænkningen. Det, der er vanskeligheden for nogle af kolonihaverne, er, at ejerne ikke har endeligt skøde på grundene. Det er dette spørgsmål, vi søger at løse, og hvis dette spørgsmål bliver løst, mener vi, at i de tilfælde, hvor der er tale om rene kolonihaver, altså ikke om grunde, der skal stige, for at de senere kan sælges med gevinst, skulle det være muligt at nå ret langt med hensyn til fritagelse for grundstigningsskyld på grundlag af den undtagelsesbestemmelse, der findes.

Endelig har det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen og også det ærede medlem hr. Helge Madsen været inde på ejendomsskatteproblemet. Jeg skal ikke blande mig meget i denne diskussion, særlig ikke da jeg forstod, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen mener, at vi senere skal have en diskussion herom. Men jeg synes i og for sig, at jeg gerne vil støtte det ærede medlem hr. Helge Madsen i, at man egentlig ikke kan sige, at ejendomsbeskatningen i Danmark har medført, at det danske landbrug er så meget dårligere stillet end landbruget i andre lande. Tværtimod må man hævde, at det danske landbrug har klaret sig udmærket.

Der er imidlertid en ting, som jeg synes man overser gang på gang fra de kredse, der så stærkt kritiserer ejendomsbeskatningen og særlig grundbeskatningen, og det er, at en grundbeskatning i høj grad muliggør, at den dygtige landmand slipper billigere i skat end den mindre dygtige, medens indkomstbeskatningen følger op; så snart han forøger sin indtægt, følger den med op og tager en større og større del heraf. Derfor ser jeg ikke rettere, end — og det er ikke nogen hemmelighed, at det er min opfattelse — at en grundbeskatning er et gode. Jeg erkender, at der i kommuner, hvor der er en meget blandet befolkning, kan opstå diskussion om det nuværende ejendomsskattesystem. Men det kan ikke

[Finansministeren.]

føre til en nedsættelse af ejendomsskatterne som helhed; det kan føre til en omlægning af ejendomsskatterne, særlig i retning af en højere ensartet grundskyld her i landet.

Thorkil Kristensen: Det ærede medlem hr. Aage Fogh var meget glad for et tilfælde, hvor et venstreflertal i et sogneråd havde bibeholdt en forholdsvis stor ejendomsbeskatning. Det er jo noget, man fra det ærede medlems og hans meningsfællers side plejer at være meget glad for. Jeg opfatter det sådan, at mine partifæller ude i landkommunerne, hvor de er i flertal, er meget elskværdige mod andre borgere i den pågældende kommune, hvor der altså er flere, som formentlig er ejendomsbesiddere; dette betyder, at de behandler de øvrige borgere i kommunen pænt.

Når jeg har rejst dette problem, er det bl. a., fordi jeg kender nogle eksempler på det modsatte, nemlig at et flertal i kommunen, som ikke er ejendomsbesiddere, har benyttet sin flertalsmagt til at lægge en overmåde høj skat på de faste ejendomme i den pågældende kommune. Vi kender alle sammen eksempler herpå, og det er bl. a. dette, vi ville forhindre ved de forslag, vi har omtalt.

Det ærede medlem hr. Helge Madsen erklærer sig enig med mig i, at vi skulle nærme bykommunernes og landkommunernes skattestruktur til hinanden; men medens jeg ville nærme landkommunernes til bykommunernes, ville det ærede medlem gå den anden vej. Hvis man nu ville gennemføre en grundbeskatning i byerne svarende til den, man har på landet, så ville det sige, at grundskyldpromillerne i købstæderne gennemsnitlig skulle ca. syvdobles. Er det det, det ærede medlem ønsker? Og hvis det er det, vil han i så fald give erstatning for den ekspropriation af grundværdierne, han her har foreslået?

Jeg har til sidst en bemærkning til den højtærede finansminister, som jeg synes argumenterede imod et forslag, han selv stillede i fjor om, at vi skulle lægge loft over grundskyldpromillerne i forhold til skatteprocenten. Det var jo en indrømmelse til de synspunkter, vi har fremsat, og det accepterede den høje regering dengang.

Skal jeg opfatte det sådan, at den højtærede finansminister efter at være kommet med i den nye flertalsregering har forladt det forslag, han selv stillede i fjor?

Gottschalek-Hansen: Det er blot en enkelt bemærkning til det ærede medlem hr. Aage Fogh, der mente, at lovforslaget kun behandlede grundstigningsskylden. Jeg må korrigere det ærede medlem. Det er et forslag til lov om ændring i lov om vurdering af landets faste ejendomme og derunder også om grundskyld. §§ 48, 49 og 50 omhandler dette, og det gælder altså alle ejendomsskatter til staten.

I øvrigt var det interessant at høre det ærede medlem give udtryk for den tanke, at han var positivt indstillet over for, at man inddrog den fulde grundrente.

Det ville ikke være uinteressant at få at vide, om det ærede medlem her taler på det radikale venstres vegne eller på egne vegne. Hvis det sidste er tilfældet, er det jo mindre interessant; men da vi jo har en grundskyldsregering og man her hører det radikale venstres gruppeformand give udtryk for denne tanke, som man imidlertid har en fornemmelse af ikke dækkes af partiet, ville det være interessant at få dette bekræftet her.

I øvrigt sagde det ærede medlem hr. Aage Fogh, at han forstod godt — det er jo rart, når en mand forstår noget — at de konservative varetog kapitalens og spekulanternes interesser. Hvad er det for en kapital? Er det den, der repræsenteres af den arbejdsmand, det postbud, den togfører, den smedevend, der køber grunde ude i omegnskommunerne, har købt dem for mange år siden, og som rammes af den lovgivning, der nu er i færd med at blive vedtaget? Hvad angår spekulanterne, har det konservative folkeparti aldrig nogen sinde nægtet at ville medvirke til at hæmme deres virke og deres nedbrydende adfærd. Vi har også angivet veje, ad hvilke man måske kunne komme dem til livs, nemlig ved at pålægge sælgerne en vis afgift, når der var konstateret en grundværdistigning. Jeg tror, det ærede medlem i høj grad gør os uret, og jeg er da også overbevist om, at det ærede medlem ikke har gennemtænkt, hvad han her sagde, når

[Gottschalek-Hansen.]

han hævdede, at vi varetager spekulanternes interesser. Det er der intet parti i det høje folketing der gør.

Aage Fogh: Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen sagde, at de radikale glædede sig, når de så, at venstremænd ude i sognerådene opretholdt den faste beskatning. Det ærede medlem har helt ret; vi glæder os altid, når vi møder den sunde fornuft ude i bondebefolkningen, og det giver mig anledning til den bemærkning, at jeg har det indtryk, at de fornuftige danske bønder, der sidder ude i sognerådene, på dette område viser mere fornuft end den økonomiske professor, der taler på partiets vegne her i folketinget. Jeg tror nemlig, det er et dårligt råd at give de danske landmænd, navnlig ude i de rene landkommuner, at de skal forlade den faste beskatning og gå over til personlig beskatning, og derfor glæder det os at se, at dette ikke følges i praksis.

Når jeg gjorde de bemærkninger, var det også for at gøre opmærksom på, at det forslag om grundstigningsskyld, der jo egentlig er det, vi behandler, praktisk talt ikke berører landbruget — og altså ikke landbrugets faste beskatning. Når det ærede medlem hr. Gottschalek-Hansen spørger, hvor man finder spekulanter, kan jeg svare, at jeg kan vise det ærede medlem ganske overordentlig mange eksempler derpå, endogså i det ærede medlems egen valgkreds; dem finder vi mange af, også ude i det ærede medlems sogn. Nu var en af disse spekulanter derude så uheldig at gå fallit; det var imidlertid af andre grunde. Men der gives folk, som køber store arealer for at spekulere og tjene penge på dem, ikke for at drive dem som landbrug eller gartneri, men for at vente, indtil det rigtige tidspunkt kommer, og for at udnytte chancen, når samfundet får brug for jord til andre behov. Det kan det ærede medlem ikke være i tvivl om, og det ærede medlem kan heller ikke være i tvivl om, at hensigten med denne lov er at hindre, at disse spekulanter får lov til at tage denne fortjeneste, og sørge for, at gevinsten går til samfundet. Lad mig nævne den stigning, der i løbet af 10-12 år er sket på en almindelig bondegård i Vridsløselille fra den dag, den blev købt, og indtil nu, da den skal tjene som bygge-

plads for 1 500 familier, efter hvad man siger. Nu er det heldigvis staten, der har købt denne gård, men havde det været en privatmand, der havde haft den og taget fortjenesten, så har vi spekulanten dér. Og det samme ser man hele vejen omkring de store byer, og hvor nye veje anlægges. Lad mig tage Køge Strandvej. Vi, der har været længe nok i København, ved, hvilke mægtige kapitaler der gennem en menneskealder er skabt her, og som samfundet ikke på forstandig måde har inddraget. Derfor glæder det mig, at vi nu er i færd med at gennemføre denne lovgivning, og jeg beklager, at det ærede medlem ikke vil medvirke.

Så sagde det ærede medlem, at det ville interessere ham at vide, om jeg i det radikale parti var alene om at være fuld grundskyldsmænd. Det tror jeg ikke, men også det vil tiden vise — der er jo forslag til behandling. Jeg har aldrig lagt skjul på, at jeg er fuld grundskyldsmænd. Jeg har den bestemte opfattelse, at det ville have været en kæmpefordel, om vi i 1903 i stedet for at gå fra hartkornsbeskatning til personbeskatning havde gennemført de tanker, som vi her arbejder med. Det har jeg aldrig lagt skjul på — sådan er det.

Helge Madsen: Til det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen vil jeg sige, at jeg er ikke bange for at tage de store ting overlans. Jeg ville ikke være bange for, hvis man skulle gå til den syvdobling af grundskylden, som det ærede medlem talte om, at lade det ske over nogen tid. Og navnlig vil jeg fremhæve, at det, jeg i denne forbindelse ville ønske at sætte ind på, er en nedsættelse af de personlige skatter — skatter på arbejde og forbrug — med det samme beløb som det, hvormed grundskatterne øgedes. Når dette er gennemført, så kan det ærede medlem og jeg se, hvor meget der bliver at erstatte, hvor meget jordværdierne så er faldet. Det har vi jo nogen erfaring for, når vi betragter de forskellige landkommuner med deres meget stærkt veksellende grundskyldpromiller, der ikke giver sig udtryk i forskellige jordpriser; jordprisen er den samme, fordi der samtidig finder nedsættelse sted af personlige skatter.

Finansministeren (Kampmann): Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen mente

[Finansministeren.]

at kunne udlede af mine udtalelser før, at der var sket en ændring i min indstilling over for den sognekommunale beskatning, og spurgte, om det var den omstændighed, at jeg nu var medlem af en grundskyldsregering, der havde medført denne ændring. Nu mener jeg ikke, der er sket nogen ændring, og det skal jeg prøve at forklare det ærede medlem; men jeg kunne måske sige i en parentes, at hvis der var sket en vis belæring ved at komme i godt selskab, var det vel noget, man kunne være bekendt; vi bliver alle smittet af den omgang, vi har til daglig; det synes jeg man kunne høre af det ærede medlems udtalelse før.

Det, jeg har sagt, er, at den sognekommunale beskatning her i landet er forældet, og at jeg vil gerne være med til at lave den om; i denne forbindelse har jeg såmænd heller ikke noget imod at diskutere loft over ejendomsskatterne. Men dette er ikke ensbetydende med — og det er her, uoverensstemmelsen er mellem det ærede medlem og mig — at vi skal have grundskyld i højere grad her i landet. Det er det afgørende punkt, og her er der ikke sket nogen ændring i min indstilling fra sidste år til i dag.

(Kort bemærkning).

Thorkil Kristensen: Den højtærede finansministers udtalelser forekommer mig ikke at være helt klare, men vi får jo i det pågældende udvalg lejlighed til at undersøge, i hvilken grad den højtærede minister er blevet smittet af sine nye omgivelser. Så vil vi også kunne bedømme, om disse omgivelser har været gode eller mindre gode.

Til det ærede medlem hr. Helge Madsen kan jeg sige, at en ekspropriation er jo ikke i mindre grad en ekspropriation, fordi den foregår langsomt. Er det meningen, at man ved at forhøje grundskyldpromillerne i købstæderne langsomt vil gå uden om spørgsmålet erstatning? Jeg foretrækker, når galt skal være, en hurtig forhøjelse mod erstatning for en langsom forhøjelse uden erstatning, hvilket er at gå uden om problemets kerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1-4, ændringsforslag nr. 1, § 5, således ændret, ændringsforslag nr. 2, § 6, således ændret, §§ 7-10 og ændringsforslagene nr. 3 og 4

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5

vedtoges enstemmigt med 65 stemmer; 58 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 6-13, § 11, således ændret, § 12, ændringsforslag nr. 14, § 13, således ændret, og § 14

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 14. maj, kl. 9 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen.

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om gymnasieskoler.

Mødet hævet kl. 16²⁰.

87. møde.

Onsdag den 14. maj kl. 9.

Formanden: Finansudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske